

**Kroniek nr 72 van “Innemend Italië” op 1060 ex.
Mijmeringen, bedenkingen, mededelingen, schrijfsels...**

“LA VALLE SANTA” ROND RIETI

De “Cammino di San Francesco”, een tweedaagse pelgrimsroute

De officiële katholieke kerk boet ook in Italië in aan populariteit. Niet alleen daalt het wekelijkse kerkbezoek, ook het aantal kerkelijke huwelijken zit in dalende lijn. In het noorden van het land haalt dit geen vijftig procent meer. In de steden ligt het nog lager.

Dit staat in schril contrast tot verering van de heiligen en de volksdevotie. Een peiling van enkele jaren terug leerde dat bij 71% van de Italianen een afbeelding van een heilige thuis of in de wagen te vinden is. Bij de helft daarvan geldt dit Padre Pio, op afstand gevolgd door Sint Antonius die zelfs de Madonna vooraf gaat. Op nummer vier staat Sint Franciscus en op vijf de heilige Rita. Hier en daar probeert ook een lokale figuur schuchter die top vijf binnen te dringen zoals bij voorbeeld San Gennaro in Napels.

Ook het toerisme heeft hierin een nieuwe invalshoek gevonden. Als pelgrimsroute geniet vooral de Via Francigena de volle aandacht, maar ook de *Cammino* van Sint Franciscus lokt meer en meer toeristen. Sint Franciscus werd in 1181 (of 1182) als Giovanni di Pietro Bernardone geboren in Assisi en stierf er ook in 1226. In en om de stad zijn er meerdere locaties te vinden die verwijzen naar deze populaire heilige. Vooral de basiliek in het centrum telt duizenden bezoekers per dag. Ook de abdij van La Verna ten noorden van Arezzo is een befaamd bedevaartsoord. Hier verkreeg Franciscus de stigmata.

IL CAMMINO DI FRANCESCO

Minder bekend is dat Sint Franciscus ook rond Rieti in het noordoosten van Lazio een aantal kleine maar prachtige sporen van zijn aanwezigheid heeft nagelaten. Op het kleine pleintje voor de duomo en het bisschoppelijk paleis van Rieti staat een beeld van Sint Franciscus, de eerste aanwijzing voor de passage van *il poverello di*

Assisi, zoveel eeuwen geleden. We starten onze *Cammino di Francesco* dan ook aan de voet van dit standbeeld.

De *Cammino* van Sint Franciscus is een uitgestippelde wandelroute van 80 kilometer die de vier hoeken van de vallei met elkaar verbindt en waarvan Rieti zowat het centrum is. Op deze manier kunnen de pelgrims de belangrijkste plaatsen bezoeken die gelinkt zijn aan de heilige uit Assisi. Wie het zeer ernstig neemt kan zich een pas aanschaffen en deze op elke van de historische plaatsen laten afstempelen. De pelgrim spreekt dan ook niet over de *Piana Reatina* (de Vlake van Rieti), maar over de *Valle Santa*. In principe moet deze wandeling in twee dagen worden voltooid. Wij besluiten wijselijk de wagen te nemen. Vanuit Cascia arriveerde Sint Franciscus met enkele van zijn discipelen in 1218 in Poggio Bustone. Daar richtte hij op de flanken van het omliggende gebergte een eerste, klein heiligdom op. Opmerkelijk is hoe vaak in Italië dergelijke kloostertjes tegen een bergwand zijn aangeplakt en er gedeeltelijk zijn uitgekapt. Soms maakte men ook gebruik van een natuurlijke grot. Even vaak is het nog een combinatie van alle mogelijkheden.

WIJN, KATTEN...

Dichter bij Rieti ligt het Santuario della Foresta (foto hierboven). Oorspronkelijk stond er alleen een klein dorpskerkje waar de plaatselijke pastoor poogde te overleven op de opbrengst van een kleine wijngaard en zijn moestuin. Hier verbleef Sint Franciscus enkele weken en situeert zich ook het mirakel van de wijn. Hiermee wordt helemaal niet bedoeld dat hij water in wijn veranderde. Zijn leermeester had dit reeds voorgedaan. Het kwam gewoon hierop neer dat de opbrengst van de wijngaard veel te klein was om er wijn van te persen. Maar dank zij Sint Franciscus werd dit probleem opgelost. Hij liet de weinige druiventrossen in een vat samenbrengen, perste die en dit resulteerde in een overvloedige en constante wijnproductie.

Naast het vat van het mirakel kan je binnen het kerkje nog enkele mooie middeleeuwse fresco's bewonderen. Het heiligdom zelf is toegewijd aan Sint Fabianus, de 20ste paus. Over zijn verrassende verkiezing tot paus in 236 bestaat een aardig verhaal. Bij de bijeenkomst om een opvolger aan te duiden voor de overleden Anterus baden de aanwezige clerici tot de Heilige Geest om inspiratie te verkrijgen ten einde een goede keuze te maken. Gedurende het gebed daalde een duif neer op het hoofd van Fabianus. Dit duidelijke teken van God kon niet worden genegeerd.

Sint Franciscus wordt ook aanzien als de beschermheilige van de dieren. In La Foresta komt dit op een ludieke manier tot uiting. Op de kleine parkeerplaats aan de rand van het abdijtje staan een aantal hokken die dienst doen als een soort van kattenhotel.

... EN KERSTSTALLEN

Ten zuiden van Rieti bezoeken we het Santuario di Fonte Colombo. Ook dit complex is aardig gelegen in de heuvels rondom de stad. Wie het pad links van de kerk volgt passeert eerst aan het kleine kappelletje toegewijd aan Magdalena. Op de muur vind je ook het bekende Tau-symbool van de Franciscanen. Iets verder ligt dan de befaamde *Sacro Speco*, een grot waar Sint Franciscus zich in terug trok om te mediteren.

Fonte Colombo

de Santa Maddalena

Van alle heiligdommen die in de buurt van Rieti een link hebben met Sint Franciscus is Greccio zonder twijfel het meest imponerende. Hier ontstond binnen de katholieke kerk het gebruik van de kerststal. Volgens de traditie ontmoette Sint Franciscus in 1223 op de plaats van het huidige klooster de feodale heerser Giovanni Velita. Deze gaf hem de opdracht te zorgen voor een levend decor om de kerstviering meer allure

te geven. Groot was dan ook de verwondering toen tijdens de viering de pop in de armen van Sint Franciscus voor enige ogenblikken tot leven kwam.

Het bezoek aan dit klooster loont meer dan de moeite. Niet alleen treffen we er de gebruikelijke kapelletjes, trappen, gangetjes en kleine cellen voor de monniken en de prachtige fresco's aan, maar naast het panoramisch uitzicht over de vlakte beschikt de abdij ook over een verzameling kerststallen van over geheel de wereld. Verrassend is vaak de totaal verschillende visie van de gelovigen uit de diverse landen over het kerstgebeuren. Al zal bij voorbeeld dat ene exemplaar uit Japan misschien onvoldoende representatief zijn. Persoonlijk houd ik wel meer van de chaotische benadering van de Napolitanen.

DE HELPENDE HAND GODS UIT IERLAND

Wie zich in de buurt nog even in dezelfde sfeer wil onderdompelen raad ik aan om naar Cottanello te rijden. Komende van Rieti vind je langs deze pittoreske weg net voor het binnenrijden van het dorp aan de rechterzijde de eremietenkluis van San Cataldo. De grot die in de rotswand is aangebracht staat bekend om zijn prachtige fresco's die dateren uit de 12de-13de eeuw. Hoeveel vroeger deze plaats door kluizenaars werd ingenomen is echter een groot vraagteken, evenals de reden waarom dit oord aan de heilige Cataldo wordt toegeschreven. Wellicht fungeerde de plaats als een bezinningsoord, afhankelijk van de abdij van Farfa gelegen langs een lokale weg in de richting van Rome. Hier maken dan weer de Benedictijnen de dienst uit en niet de Franciscanen.

Opmerkelijk is eveneens dat het Cataldo was, een Ierse monnik uit de 7de eeuw, die naar zuid-Italië (Taranto) werd gestuurd om er het christendom opnieuw te introduceren. Toch wel een eigenaardige zaak want het waren oorspronkelijk de Romeinen

die dit geloof over heel hun wereldrijk zo niet verspreidden, het dan toch kenbaar maakten. Maar enkele eeuwen na de val van het West-Romeinse Rijk is een omgekeerde kerstening noodzakelijk.

Cottanello ligt op een steile heuveltop waardoor het iets weg heeft van Bagnoregio in de buurt van het Meer van Bolsena. Daarnaast werden in de onmiddellijke omgeving de restanten bloot gelegd van een grote Romeinse villa met alle vertrekken, kamers en mozaïeken eigen aan een dergelijke luxewoning. Een fraai contrast met de cellen van de monniken die de gelofte van armoede hadden afgelegd.

Over de stad Rieti zelf hebben we het in een volgende Kroniek.

***Behalve anders aangeduid zijn alle foto's eigen materiaal
De tekst is een bewerking van mijn artikel dat eerder verscheen in het tijdschrift Buonissimo (juni 2017).**

Marc Vandenbon
Auteur van "Innemend Italië"
marc.vandenbon@telenet.be
www.innemenditalie.be

Avondvullende voordrachten:

- Rome, andere paden
- Innemend Italië

Info op aanvraag

